Urmia University

Journal of Geography and Regional Future Studies
Vol. 4, No. 4, Winter, 2027
Online ISSN: 2981-118X
https://grfs.urmia.ac.ir/

Analysis of the factors influencing employment development in fishing cooperatives (Pereh) in the coastal villages of Talesh County based on futurology

Mohammad Emami[1], Hossein Asghari[2], Alireza Poursheykhian[3] and Rafat Shahmari Ardehjani[4]

1- Department of Geography, As.C., Islamic Azad University, Astara, Iran.
2- Department of Geography, As.C., Islamic Azad University, Astara, Iran.
3- Department of Geography, As.C., Islamic Azad University, Astara, Iran.
4- Department of Geography, As.C., Islamic Azad University, Astara, Iran.

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Received:
2025/11/26
Accepted:
2025/12/19
pp:
56- 74

Keywords:
Fishing Cooperatives (Pereh);
Employment Development;
Futures Studies;
Coastal Villages;
Talesh County.

ABSTRACT

Rural cooperatives, as grassroots and collective institutions, play a vital role in enhancing social participation, creating employment opportunities, fostering entrepreneurship, and stimulating creativity and innovation among rural communities. Among them, fishing cooperatives in the coastal villages of northern Iran—particularly in the Talesh region—hold significant cultural and economic importance. Employment development within these cooperatives not only improves the livelihoods of their members but also contributes to the sustainability of the local economy, the preservation of natural resources, and the reduction of rural outmigration. This study, adopting a futures research approach and employing a mixed-method design, identifies and analyzes the key drivers influencing employment development in fishing cooperatives. Data were collected through a two-round Delphi survey with the participation of 25 experts and practitioners in the fields of fishing and cooperative management. The results were processed and evaluated using MICMAC software and cross-impact analysis. Findings revealed that a stable market (score: 687), access to capital and cooperative income (score: 631), and cooperative infrastructure (score: 594) are the most critical and influential drivers of employment development in this sector. The results suggest that focusing on these key factors can foster sustainable employment, strengthen the economic capacity of rural households, and safeguard coastal ecosystems. Furthermore, the study highlights that leveraging local capacities and encouraging active participation of cooperative members can lead to innovative and effective strategies in resource management and sustainable development. By offering a practical framework, this research provides valuable guidance for policymakers, local managers, and cooperative members in designing effective development strategies, while also serving as a model for other coastal regions of the country.

Citation: Emami, M., Asghari, H., Poursheykhian, A.R., & Shahmari Ardehjani, R. (2027). Analysis of the factors influencing employment development in fishing cooperatives (Pereh) in the coastal villages of Talesh County based on futurology. *Journal of Geography and Regional Future Studies*, 4(4), 56-74.

© Authors retain the copyright and full publishing rights. **Publisher:** Urmia University.

DOI: https://doi.org/10.30466/grfs.2025.56811.1178

DOR: https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2981118.1405.4.4.4.5

[1] **Corresponding author:** Hossein Asghari, **Email:** Hossein.asghari@iau.ac.ir, **Tell:** +989123875650

Extended Abstract

Introduction

Half of the world's population lives in rural areas of developing countries, a segment that is most vulnerable to poverty, unemployment, and malnutrition. Addressing these challenges requires conscious and comprehensive rural development planning—programs that must be grounded in increasing production, engaging local participation, and improving social welfare. Within this framework, cooperatives, particularly production and fishing cooperatives, have been recognized as effective instruments for enhancing the economic and social conditions of rural communities. Research has shown that cooperatives can play a fundamental role in sustainable rural development by improving resource efficiency, facilitating access to broader markets, fostering value chain formation, strengthening resilience against shocks, and building local social capital. Moreover, the expansion of cooperatives, aligned with government policies, can contribute significantly to raising income levels, improving quality of life, and reinforcing the social standing of rural populations. Nevertheless, employment development in fishing cooperatives (Pereh) in the coastal villages of Talesh County faces multiple challenges that require forward-looking analysis. Futures studies, as a strategic approach, focus on uncertainties and the identification of key drivers, providing an effective tool for outlining plausible scenarios of sustainable employment development in these cooperatives. This research aims to identify and analyze the components influencing employment growth in Pereh fishing cooperatives by employing futures-oriented methods, thereby offering a novel framework to strengthen this sector. Such a framework not only safeguards natural resources but also enhances the livelihoods of fishermen and supports the resilience of the local economy. Accordingly, the central research question is: Which key drivers influence the development of employment in Pereh fishing cooperatives in the coastal villages of Talesh County?

Methodology

The present study is applied in terms of purpose and descriptive–non-experimental in terms of data collection. Data were initially gathered through purposive interviews until theoretical saturation was reached. To validate the identified components and examine the relationships among them, a questionnaire was administered to 25 respondents, including economic, social, and managerial experts, as well as managers and staff of fishing cooperatives (Pereh) in the coastal villages of Talesh County in 2025. Sampling was conducted using a non-probability approach, combining purposive and snowball techniques. Within the framework of the research model, three main stages were pursued: (1) identification of variables, (2) description of relationships among variables, and (3) ranking of key drivers. Data analysis was performed using MICMAC software and the cross-impact matrix, which enabled the identification of core factors, assessment of system stability or instability, and visualization of variable relationships through specialized tables and diagrams.

Results and discussion

The results of the cross-impact matrix analysis using MICMAC software revealed that the distribution and dispersion of variables influencing employment development in fishing cooperatives (Pereh) in the coastal villages of Talesh County indicate system instability. The variables were classified into five main categories: influencing factors such as fishing and maintenance costs, access to the coast and equipment, marine pollution, and government support; dual-impact factors with high levels of both influence and susceptibility, including access to capital, product prices, stable market, cooperative income, member cooperation, training and skills, trust and attitudes toward cooperatives, relevant laws and regulations, infrastructure, transparency and reporting, adoption of modern fishing technologies, and access to market information; regulatory factors such as technology training and women's

participation; dependent factors like fishing mechanization; and independent variables including fish stock status, climate change, and cooperative management capacity. Analysis of direct and indirect relationships among the variables showed that a stable market (score: 687), access to capital and cooperative income (score: 631), and cooperative infrastructure (score: 594) ranked as the most influential factors, while cooperative management capacity received the lowest score.

The overall ranking analysis of variables in both direct and indirect influence and dependency revealed that in many cases the rankings were close or identical, with the software ultimately prioritizing direct influence in the final ranking. For instance, access to capital ranked second in direct influence but dropped to fourth in indirect influence, whereas cooperative income moved from third in direct influence to second in indirect influence. Indirect relationship analysis further demonstrated that a stable market exerts a strong impact on cooperative income and the prices of harvested products. Ultimately, out of the 24 variables examined, 16 were identified as key factors influencing employment development in Pereh fishing cooperatives. These variables consistently appeared in both direct and indirect analyses, underscoring their critical role as a foundation for designing future-oriented strategies aimed at sustainable employment development in this sector.

Conclusion

The results of this study revealed that employment development in fishing cooperatives (Pereh) is not a simple or linear process, but rather a multidimensional, complex, and future-oriented endeavor that requires synergy and coordination across different levels of government policy, intra-cooperative capacity building, and active engagement of local communities. Within this framework, supportive government policies—through the establishment of appropriate infrastructure, facilitation of access to capital and stable markets, and the formulation of effective regulations—can provide the foundation for the growth and sustainability of these cooperatives. At the cooperative level, capacity building through skill enhancement, training in modern fishing technologies, managerial transparency, and the strengthening of trust among members can improve efficiency and economic resilience. Moreover, the active participation of local communities, particularly women and rural youth, fosters social capital and local cohesion, thereby reinforcing the sustainability of this process. If these requirements are met and the proposed strategies implemented, fishing cooperatives in the coastal villages of Talesh County can evolve into a successful and sustainable model of economic, social, and environmental development in the country's coastal regions—one that not only improves fishermen's livelihoods and reduces rural outmigration, but also contributes to the preservation of natural resources and enhances community resilience against climate change and market fluctuations.

Declarations

Funding: There is no funding support.

Authors' Contribution: The authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest: The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments: We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

فصلنامه جغرافیا و آینده پژوهی منطقه‌ای
دوره ۴، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۵
شاپا الکترونیکی: 2981-118X
https://grfs.urmia.ac.ir/

تحلیل مؤلفه‌های تأثیرگذار بر توسعه اشتغال تعاونی‌های صیادی (پره) در روستاهای نوار ساحلی شهرستان تالش مبتنی بر آینده‌پژوهی

محمد امامی[۱]، حسین اصغری[۲]، علیرضا پورشیخیان[۳] و رفعت شهماری اردجانی[۴]

۱- گروه جغرافیا، واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران.
۲- گروه جغرافیا، واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران.
۳- گروه جغرافیا، واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران.
۴- گروه جغرافیا، واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

دریافت:
۱۴۰۴/۰۹/۰۵

پذیرش:
۱۴۰۴/۰۹/۲۸

صص:
۵۶-۷۴

واژگان کلیدی:
تعاونی‌های صیادی (پره)،
توسعه اشتغال،
آینده‌پژوهی،
روستاهای ساحلی،
شهرستان تالش.

چکیده

تعاونی‌های روستایی به‌عنوان نهادهای مردمی و جمعی، نقش مهمی در ارتقای مشارکت اجتماعی، ایجاد فرصت‌های شغلی، کارآفرینی و تقویت خلاقیت و نوآوری در میان روستاییان ایفا می‌کنند. در این میان، تعاونی‌های صیادی در روستاهای ساحلی شمال ایران، به‌ویژه در منطقه تالش، از جایگاه فرهنگی و اقتصادی ویژه‌ای برخوردارند. توسعه اشتغال در این تعاونی‌ها نه‌تنها موجب بهبود سطح معیشتی اعضا می‌شود، بلکه می‌تواند به پایداری اقتصاد محلی، حفظ منابع طبیعی و کاهش روند مهاجرت روستاییان کمک کند. پژوهش حاضر با رویکرد آینده‌پژوهی و بهره‌گیری از روش‌های تلفیقی کمی و کیفی، به شناسایی و تحلیل پیشران‌های کلیدی مؤثر بر توسعه اشتغال در تعاونی‌های صیادی پرداخته است. داده‌ها از طریق پرسش‌نامه دلفی در دو مرحله و با مشارکت ۲۵ متخصص و فعال حوزه صید و تعاونی‌های صیادی گردآوری شد و سپس با استفاده از نرم‌افزار MICMAC و تحلیل اثرات متقاطع مورد پردازش و ارزیابی قرار گرفت. نتایج نشان داد که بازار فروش پایدار با امتیاز ۶۸۷، دسترسی به سرمایه و درآمد تعاونی‌ها با امتیاز ۶۳۱ و زیرساخت‌های تعاونی با امتیاز ۵۹۴ از مهم‌ترین و اثرگذارترین پیشران‌های توسعه اشتغال در این حوزه هستند. یافته‌ها بیانگر آن است که تمرکز بر این عوامل کلیدی می‌تواند زمینه‌ساز اشتغال پایدار، افزایش توان اقتصادی خانوارهای روستایی و حفاظت از اکوسیستم‌های ساحلی باشد. علاوه بر این، نتایج تحقیق نشان می‌دهد که توجه به ظرفیت‌های بومی و مشارکت فعال اعضای تعاونی‌ها، می‌تواند به طراحی راهبردهای نوآورانه و کارآمد در حوزه مدیریت منابع و توسعه پایدار منجر شود. این پژوهش ضمن ارائه چارچوبی کاربردی، می‌تواند راهنمایی مؤثر برای سیاست‌گذاران، مدیران محلی و اعضای تعاونی‌ها در تدوین برنامه‌های توسعه‌ای باشد و الگویی برای سایر مناطق ساحلی کشور فراهم آورد.

استناد: امامی، محمد؛ اصغری، حسین؛ پورشیخیان، علیرضا؛ و شهماری‌اردجانی، رفعت. (۱۴۰۵). تحلیل مؤلفه‌های تأثیرگذار بر توسعه اشتغال تعاونی‌های صیادی (پره) در روستاهای نوار ساحلی شهرستان تالش مبتنی بر آینده‌پژوهی. *فصلنامه جغرافیا و آینده‌پژوهی منطقه‌ای*، ۴(۴)، ۵۶-۷۴.

© نویسندگان حق چاپ و حقوق کامل نشر را حفظ می‌کنند.

ناشر: دانشگاه ارومیه.
DOI: https://doi.org/10.30466/grfs.2025.56811.1178
DOR: https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2981118.1405.4.4.4.5

[۱] **نویسنده مسئول:** حسین اصغری، **پست الکترونیکی:** Hossein.asghari@iau.ac.ir، **تلفن:** ۰۹۱۲۳۸۷۵۶۵۰

مقدمه

امروزه شیلات در سطح جهانی به عنوان یکی از مهمترین زیربخش‌های اقتصادی در تأمین امنیت غذایی، تجارت و کاهش فقر اهمیت دارد (Samadi-Miarkolaei et al,2020). توسعه شیلات در اکثر کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه، به عنوان یک راه‌حل مناسب برای تولید پروتئین، بهبود وضع تغذیه و همچنین ایجاد ارزش افزوده و اشتغال‌زایی در دستور کار برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیرندگان قرار گرفته است(Jamshidi et al., 2024: 96). همچنین، به توسعه القتصادی و رفاه جوامع خصوصاً روستایی ساحل‌نشین نیز کمک شایانی می‌کند(Ghorbanian et al., 2021: 37). بخش تعاون در قیاس با بخش‌های دولتی و خصوصی بهتر می‌تواند توسعهٔ ملی مبتنی بر عدالت و مساوات را به ارمغان آورد؛ زیرا پایه و جوهر ذاتی این بخش بر مشارکت داوطلبانه، اصیل و علاقه مندانهٔ مردم پابرجا است(Sadeghi Amroabadi et al., 2025: 175). تعاونی‌ها به شکل رسمی و غیررسمی نقش و جایگاه ارزنده‌ای در مناطق روستایی کشورهای مختلف دارند. از سوی دیگر، حضور مؤثر این نهادهای مردمی می‌تواند نقش مؤثری در توسعهٔ روستاهای کشورهای درحال توسعه ایفا کند(Sadeghi Amroabadi et al., 2025: 176). تعاونی‌ها از سایر شرکت‌های اقتصادی متمایز هستند، به این دلیل که منطق مشارکت خصوصی و مشترک را دنبال می‌کنند و هدف آنها علاوه بر سودآوری، افزایش خودکارآمدی نیز می‌باشد(Kalantari et al., 2021:11, Javan et al, 2019). طبق گزارش اتحادیهٔ بین‌المللی تعاون، در سال ۲۰۱۹ بیش از یک میلیارد نفر (۱۲ درصد از مردم جهان) به عنوان تعاون‌گر، حداقل در یکی از ۳ میلیون تعاونی در دنیا عضو بودند. تعاونی‌ها برای ۱۰ درصد از جمعیت شاغل جهان، کار و فرصت شغلی ایجاد کرده‌اند و ۳۰۰ تعاونی برتر دنیا گردش مالی بالغ بر ۲۱۸۰ میلیارد دلار آمریکا دارند (Solomon, 2023).

نیمی از جمعیت جهان در نواحی روستایی کشورهای در حال توسعه زندگی می‌کنند که ازنظر فقر و سوءتغذیه، بدترین بخش از جمعیت جهان به شمار می‌آیند. رفع معضلات این جمعیت از طریق برنامه‌ریزی آگاهانه توسعه روستایی اهمیت زیادی دارد. از طرفی هر برنامه توسعه روستایی باید از راه افزایش تولید و با جلب مشارکت مردم محلی و در راستای بهبود رفاه گام بردارد (He & Jiao, 2023). در همین راستا بخش تعاونی و به خصوص تعاونی‌های تولید به عنوان ابزار مناسبی برای بهبود وضعیت تولید در بخش کشاورزی مورد تأکید قرار گرفته است(Chubchian et al., 2023: 86). امروزه تحقیقات گسترده‌ای ثابت کرده‌اند که تعاونی‌ها می‌توانند در توسعه روستایی با افزایش کارایی منابع، تسهیل دسترسی روستاییان به بازارهای گسترده‌تر، شکل‌گیری زنجیره ارزش و مشارکت همه اقشار روستاییان، رسیدن به معیشت پایدار روستایی و تاب‌آوری آنها در برابر آسیب‌ها، رواج دادن دانش روز و ایجاد سرمایه اجتماعی به صورت محلی مشارکت داشته باشند(Hessam, 2023: 150). فرایند توسعه روستایی به عوامل مختلفی بستگی دارد، یکی از مهم‌ترین عوامل آن توسعه تعاونی‌هاست که می‌تواند همگام با سیاست‌های دولت در بهبود زندگی، تولید، ارائه خدمات، ارتقا سطح درآمد و وضعیت اجتماعی مردم روستا نقش موثری ایفا کند(Alijani et al., 2021: 43). مسئلهٔ نقش روستاییان به ویژه زنان روستایی در مشارکت در امور روستایی به ویژه در فعالیت‌های اقتصادی در راستای افزایش روند توسعه از دههٔ ۱۹۷۰ به بعد به طور ویژه مورد توجه کارشناسان قرار گرفت؛ تا جایی که این موضوع برای سازمان‌ها و برنامه‌ریزان توسعه اولویت خاصی دارد (Sadeghi Amroabadi et al, 2021:12).

آینده‌پژوهی به‌ویژه در شرایط مواجهه با عدم قطعیت‌ها در آینده مطرح و بر نقش انسان در ساخت آینده خویش در کنار پذیرش رویدادهای ملی تمرکز دارد و هم‌زمان تعاملات تکنولوژیکی، اجتماعی – فرهنگی، اقتصادی، محیطی و متغیرهای کالبدی را در برنامه‌ریزی برای آینده مدنظر قرار می‌دهد(Mahdavi et al., 2022: 19)؛ اشتغال در جوامع روستایی نوار ساحلی شهرستان تالش به‌ویژه در بخش صیادی، یکی از مهم‌ترین منابع درآمد و معیشت خانوارها محسوب می‌شود. با این حال، تغییرات محیطی، فشارهای اقتصادی، کاهش منابع دریایی و نبود برنامه‌ریزی راهبردی موجب شده است که تعاونی‌های صیادی (پره) با چالش‌های جدی در زمینه پایداری اشتغال و ارتقای سطح زندگی صیادان مواجه شوند. در چنین شرایطی، شناسایی و تحلیل عوامل کلیدی مؤثر بر توسعه اشتغال در این تعاونی‌ها ضرورتی انکارناپذیر است. رویکرد آینده‌پژوهی به‌عنوان ابزاری راهبردی می‌تواند با بررسی روندها، عدم قطعیت‌ها و احتمالات مختلف، تصویری جامع و آینده‌نگر از وضعیت اشتغال در تعاونی‌های صیادی ارائه دهد. این رویکرد نه‌تنها امکان شناسایی پیشران‌های اصلی توسعه اشتغال را فراهم می‌سازد، بلکه می‌تواند چارچوبی نوین برای سیاست‌گذاری و مدیریت پایدار منابع دریایی در منطقه ایجاد کند. بنابراین مسئله اصلی پژوهش حاضر آن است که پیشران‌های کلیدی مؤثر بر توسعه اشتغال در تعاونی‌های صیادی (پره) روستاهای نوار ساحلی شهرستان تالش کدام‌اند و چگونه می‌توان با بهره‌گیری از آینده‌پژوهی، زمینه‌های پایداری اقتصادی و ارتقای کیفیت زندگی صیادان را فراهم ساخت؟

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

براساس تعریف اتحاد بین‌المللی تعاون، تعاونی عبارت است «انجمن مستقلی از افراد که داوطلبانه برای برآوردن نیازها و آرزوهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مشترک خود از طریق یک شرکت مشترک و تحت کنترل دموکراتیک متحد شدند» (Amrai et al, 2023,

Jamini and Shamsoddini, 2022). شرکت‌های تعاونی مجموعه‌ای از افراد حقیقی و حقوقی هستند که هدف آنها رفع فقر و بهبود شرایط اجتماعی و اقتصادی است. شرکت‌های تعاونی تجاری نیستند. هدف آنها کسب سود نیست، بلکه رفع نیازهای مشترک اعضا است (Mohammadrzai et al, 2024, Jamini et al, 2022). تعاونی‌ها تمایل به اشتغال در کارهای داوطلبانه و منافع جمعی را در سطح محلی تقویت نموده و همچنین تعادلی میان جامعه در برابر منافع شخصی ایجاد می‌کنند که به بهبود عملکرد تجاری و افزایش منافع اعضا از راه ایجاد خدمات متمایز به اعضا منجر می‌شود(Chubchian et al., 2023: 88).

تعاونی‌ها، سازمان‌یافته ترین نهاد روستایی محسوب می‌شوند و گردانندگان اصلی آن به عنوان نهادی خودجوش و مستقل از بخش دولتی از مردم ساکن در روستا هستند و به عنوان نهاد مردمی نقش زیادی در توسعه همه جانبه روستاها دارند(Alijani et al., 2021: 63). به عبارت دیگر، تعاونی‌های روستایی نهادهای مردمی هستند که در عین برخورداری از خصوصیات یک واحد اقتصادی، دارای ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی نیز می‌باشند و می‌توانند مبین تلاش‌های گروهی اعضای تشکیل دهنده تعاونی، جهت نیل به اهداف مشترک و توسعه باشند. شرکت تعاونی شرکتی است که به منظور رفع نیازمندی‌های مشترک و بهبود وضع اقتصادی و اجتماعی اعضاء از طریق خودیاری و کمک متقابل و همکاری آنان مطابق اصول مندرج در قانون تشکیل می‌شود(Rajaei et al., 2024: 58). با عنایت به اینکه شرکت‌های تعاونی تولید ماهیتی حقوقی و غیر انتفاعی دارند و علی رغم خودگردانی، کوچکترین بار مالی به بدنه دولت ندارند اما توانسته‌اند در کارآفرینی و ایجاد فرصت کسب و کار در منطقه گام مؤثری برداشته و در رفع معضل بیکاری جامعه نیز باری از دوش دولت بردارند (Wu et al, 2022).

شرکت‌های تعاونی روستایی از جایگاه مهم در پیشبرد توسعه روستا برخوردار هستند. بنا به تعریف، شرکت‌های تعاونی روستایی عبارت‌اند از: سازمانایی مردمی که به منظور تأمین نیازمندی‌ها روستاییان از سوی خود آنها تشکیل می‌شوند و از اهداف تشکیل این شرکت می‌توان به کاهش بهای کالاها و خدمات در راستای حفظ منافع افراد جامعه و بهبود معیشت افراد کم درآمد و نیز پایین آوردن نرخ بهره وام‌ها، تأمین مراکز توزیعی کالا برای مصرف‌کنندگان با کمترین هزینه و فراهم کردن شرایط پس‌انداز برای کشاورزان اشاره کرد(Seifollahi, 2023: 145). یکی از خصیصه‌های شرکت‌های تعاونی تولید روستایی، لزوم مشارکت و همکاری تکتک اعضا، تعامل و تبادل نظر، ابراز عقاید و نظرات شخصی است. به نظر می‌رسد که عضویت در این تعاونی‌ها منجر به افزایش سرمایه اجتماعی می‌شود(Liang et al, 2022). به طور کلی اطلاعات محدودی از تأثیرات تعاونی‌های صیادی روستایی در کشور وجود دارد به گونه‌ای که دقیقاً مشخص نیست تعاونی‌ها تا چه حد در رفع نیازهای صیادان و ترویج روحیه کارآفرینی در آنان موفق عمل کرده‌اند از سوی، دیگر تأمین نیازهای مختلف صیادان می‌تواند معیار مناسبی برای سنجش عملکرد یک تعاونی باشد(Samian et al., 2017: 103).

با توجه به نرخ رشد جمعیت و افزایش سطح درآمدها، مصرف آبزیان در سال‌های اخیر افزایش یافته است(Dadgar et al., 2022). براساس آمار سازمان خواروبار جهانی از سال ۱۹۶۱ تا ۲۰۱۹ مصرف سرانه آبزیان به طور متوسط سرانه ۳ درصد رشد داشته است که این میزان تقریباً دو برابر نرخ رشد جمعیت جهان طی این دوره بوده است (FAO, 2022). در ایران نیز طی سال‌های اخیر متناسب با افزایش مصرف سرانه، میزان صید و صیادی (با نوسان) و همچنین آبزی‌پروری همواره رو به افزایش بوده است (جدول ۱). این امر موجب شده است که تولید و گسترش فرهنگ مصرف آبزیان در کشور یکی از اهداف مهم در برنامه‌های شیلاتی در نظر گرفته شود(Jamshidi et al., 2024: 96). با اینحال رشد و گسترش تولید از طریق صید و صیادی در صورتی محقق خواهد شد که این فعالیت از شکل سنتی خود خارج شده و کسب وکارهای جدید و نوآور مبتنی بر بهره‌وری و خلق ارزش افزوده بیشتر شکل بگیرند.

جدول ۱- تولید محصولات شیلاتی از طریق فعالیت‌های صید و صیادی و آبزی‌پروری طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰

عنوان	سال					
	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰
صید و صیادی در کشور (تن)	۶۳۴۱۹۸	۷۲۴۸۱۷	۷۷۳۱۹۸	۷۵۵۷۲۸	۷۱۵۴۰۱	۷۰۲۴۶۰
آبزی پروری (تن)	۴۵۹۵۲۱	۷۴۴۲۶۹	۴۸۹۲۰۵	۵۲۶۷۲۹	۵۵۳۳۱۸	۵۵۶۰۰۰
سرانه مصرف (کیلوگرم)	۱۰/۶	۱۱/۲	۱۲/۱	۱۳/۳	۱۳/۳۸	۱۳/۸
مصرف روزانه پروتئین آبزیان (گرم)	۵/۷	۶/۰۴	۶/۴۳	۶/۸۸	۶/۹۲	۶/۹۷

(منبع: سازمان شیلات ایران، ۱۴۰۱)

صنایع شیلاتی از جمله صید و صیادی به عنوان صنعتی مهم و در حال رشد و توسعه در بازارهای بین‌المللی مطرح‌اند(Shahraki et al., 2019). نتایج بررسی‌ها نشان داده است که در ایران شیلات بیشترین ظرفیت و رشد اشتغال را در بخش کشاورزی داشته است و بالغ بر ۲۲۹ هزار نفر در بخش تولیدات اولیه آن مشغول هستند و این درحالی است که ریسک فعالیت شیلاتی در ایران بالاتر از شاخص‌های جهانی است(Adeli, 2020: 98). ذکر این نکته ضروری است که با توجه به بکر بودن این حوزه، کسب وکارهایی که قدم به آن بگذارند رشد پُرسرعتی را تجربه خواهند کرد و زمینه ساز اشتغال بسیاری از دانش آموختگان و افزایش بهره‌وری را فراهم خواهد ساخت. این امر منوط به شناخت مناسب از مؤلفه‌های تأثیرگذار بر توسعه کارآفرینی فناورانه و نوآورانه در بخش صید و صیادی است. توسعه صنعت شیلات و جلب توجه جهانی به مصرف آبزیان به دلیل عرضه غذای سالم و ظرفیت‌های موجود، آینده این صنعت را در پرتو توسعه پایدار امیدوارکننده می‌کند(Samadi-Miarkolaei et al, 2020). در نهایت باید ذکر نمود که افزایش فرآیندهای کارآفرینی در صید و صیادی خصوصاً در حاشیه دریای خزر که جوامع انسانی حاشیه آن نیز وابستگی شدیدی به منابع آبزی آن دارند باعث ایجاد فرصت‌های شغلی و در نتیجه توسعه القتصادی خواهد شد(Mousanejad et al., 2021).

آینده‌نگری تلاشی نظام‌مند برای نگاه به آینده بلندمدت در حوزه‌های دانش، فناوری، اقتصاد، محیط‌زیست و جامعه است که باهدف شناسایی فناوری‌های نوظهور و تعیین آن دسته از بخش‌هایی که سرمایه‌گذاری در آن‌ها احتمال سوددهی اقتصادی و اجتماعی بیشتری دارد، انجام می‌شود(Nazmfar et al., 2021: 79; Bagheri & Aghayri, 2025). آینده‌پژوهی طرحی از یک واقعیت سراسر تغییر است که جهان آینده، شباهتی با جهان دیروز و امروز ندارد. به عبارت دیگر آینده‌پژوهی سازوکاری برای نشان دادن فهم و مفهومی از آینده است که فهم قطعی از آن وجود ندارد(Bagheri et al., 2023: 148; Shivaei et al., 2025; Mousavi et al., 2024). یکی از رایج‌ترین این روش‌ها روش تحلیل تأثیرات متقابل ساختاری می‌باشد که در این پژوهش بکار گرفته شده است. تحلیل ساختاری ابزاری برای نظم بخشیدن به تعداد زیادی از ایده‌هاست این تحلیل با استفاده از ماتریسی که مؤلفه‌های اصلی یک سیستم را با یکدیگر ترکیب می‌کند آن را توصیف می‌کند. با استفاده از این روش می‌توانیم متغیرهای اصلی یک سیستم را شناسایی کنیم که هم بیشترین نفوذ بر دیگر متغیرها را دارند و هم بیشترین وابستگی به متغیرهای دیگر را دارند(Fattahzadeh et al., 2024: 93; Bayramzadeh et al., 2025; Mousavi et al., 2022). بررسی تعاونی‌های صیادی در روستاهای نوارساحلی شهرستان تالش به منظور تبیین اهداف این تعاونی ها، رفع نیازهای صیادان و تقویت روحیه کارآفرینی در میان آنان امری ضروری است. با توجه به اینکه تعاونی‌های صیادی در این مناطق طی سال‌های اخیر شکل گرفته‌اند و تاکنون از نظر موفقیت در دستیابی به اهداف تعیین شده و ایجاد روحیه کارآفرینی به طور جامع مورد ارزیابی قرار نگرفته‌اند، لازم است این تعاونی ها به دقت مورد مطالعه قرار گیرند. هدف از این بررسی، اولاً تعیین میزان موفقیت تعاونی ها در تحقق اهداف و وضعیت روحیه کارآفرینی اعضا و جامعه محلی است و ثانیاً با یافتن عوامل مؤثر بر این موفقیت/ عدم موفقیت بتوان راهکارهایی برای گسترش این تشکلهای مردمی در مناطق روستایی با اهداف راهکارهایی برای " ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت بی رویه روستاییان به شهرها بهره‌برداری بهینه از منابع روستایی کاهش فقر و مشارکت روستاییان در فعالیت‌های کشاورزی و غیره بسط و گسترش داد. از همین رو، تحقیق حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال می‌باشد که تعاونی‌های صیادی تا چه حدی می‌توانند در توسعه اشتغال روستاهای نوار ساحلی شهرستان تالش مؤثر باشند؟

با توجه به مطالعه حاضر، مرور پیشینه‌های مرتبط ضرورت دارد تا جایگاه موضوع در ادبیات علمی روشن شود. بررسی آثار پیشین نشان می‌دهد که پژوهشگران در حوزه‌های گوناگون به ابعاد مختلف توسعه روستایی، مدیریت منابع طبیعی و نقش تعاونی‌ها در ارتقای سطح معیشت پرداخته‌اند. مطالعات انجام‌شده بر اهمیت نهادهای مردمی و جمعی در افزایش مشارکت اجتماعی، ایجاد فرصت‌های شغلی و تقویت کارآفرینی تأکید داشته‌اند. همچنین تحقیقات مرتبط با بخش کشاورزی و صیادی بیانگر آن است که توسعه پایدار این فعالیت‌ها نه‌تنها به بهبود وضعیت اقتصادی خانوارهای روستایی منجر می‌شود، بلکه در حفظ اکوسیستم‌های محلی و کاهش روند مهاجرت نیز نقش‌آفرین است.

جمشیدی و همکاران (۱۴۰۳) به تحقیقی تحلیل مؤلفه‌های تأثیرگذار بر توسعه کارآفرینی فناورانه و نوآورانه در صید و صیادی استان‌های شمالی کشور پرداختند و به این نتیجه رسیدند که عوامل مدیریتی و حمایتی پشتیبانی با بیشترین میزان نفوذ و وابستگی کم در ناحیه مستقل، عوامل فنی و حرفه‌ای و بین‌المللی با میزان وابستگی بالا در ناحیه وابسته و سایر عوامل در ناحیه پیوندی قرار گرفتند. الگوی ارائه شده تحقیق، می‌تواند راهنما و نقشهٔ راهی برای سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیرندگان کلیدی نظام صید و صیادی برای رسیدن به توسعهٔ پایدار اکوسیستم کارآفرینی قرار گیرد. جمشیدی و همکاران (۱۴۰۲) به بررسی تمایل صیادان عضو تعاونی‌های پره برای مشارکت در گردشگری شیلات در

مناطق ساحلی دریای خزر پرداختند و به این نتیجه رسیدند که مشارکت در برنامه "تماشای بازارچه‌های محلی فروش آبزیان توسط گردشگران شیلات« بالاترین میزان تمایل در بین همه فعالیت‌های گردشگری شیلات را در بین صیادان تعاونی‌های پره دارد. آن‌ها همچنین ابراز کردند که تمایل زیادی دارند در برنامه‌هایی برای »تماشای صید پره و تورکشی» مشارکت کنند. «اقامت گردشگران در خانه صیادان و یا نزدیکان و بومیان محلی و آشنا شدن با فرهنگ‌ها و رسوم و صنایع دستی شیلاتی جوامع صیادی محلی» و همچنین همکاری برای «شرکت کردن گردشگران در جشنواره‌های محلی مرتبط با شیلات»، از دیگر فعالیت‌هایی بود که صیادان تمایل بالایی به مشارکت در آن‌ها داشتند. دادگر و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیقی راهبردهای توسعه زیست بوم کارآفرینی و کسب وکارهای نوپای حوزه ماهیان گرم آبی را مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که برای توسعه زیست بوم کارآفرینی باید مجموعه راهکارهایی را در هفت بخش تأمین نهاده، تولید و تولیدکننده، جمع‌آوری /فرآوری، توزیع /تدارکات، تأمین منابع مالی، بازار /مشتری و تأمین منابع انسانی اتخاذ نمود. شیاده و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی نقش و جایگاه اقتصادی تعاونی‌ها در برنامه‌ریزی‌های توسعه پایدار روستایی (مطالعه موردی: تعاونی‌های صیادی جزیره قشم) پرداختند. در تحقیق حاضر مشخص شد که ساختار و عملکرد تعاونی‌های صیادی مستقر در جزیره قشم از ضوابط و قوانین عمومی تعاونی‌ها تبعیت ندارد که این امر بر کارایی و بهره وری آن‌ها تأثیر منفی داشت.

کومار[1] (۲۰۲۵) در این پژوهش نقش تعاونی‌ها را در رشد اقتصادی روستاها بررسی می‌کند و نشان می‌دهد که تعاونی‌ها با ایجاد فرصت‌های شغلی، افزایش درآمد و تقویت انسجام اجتماعی، محرک اصلی توسعه پایدار در جوامع روستایی هستند. جورج[2] در سال (۲۰۲۳) پژوهشی با عنوان تعاونی ها: مدل های کسب و کار شیلات و آبزی پروری انجام داد و این مطالعه به بررسی مدل‌های تعاونی و سازمان‌های تولیدکننده در شیلات و آبزی‌پروری می‌پردازد و نشان می‌دهد که این ساختارها با کاهش هزینه‌های مبادله و افزایش قدرت چانه‌زنی، نقش مهمی در ارتقای معیشت و اشتغال صیادان کوچک دارند. سالا رویس[3] و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی چگونگی تکامل تعاونی‌های صادراتی و تفاوت آن با تعاونی‌هایی که بر بازار داخلی متمرکز هستند، پرداختند. آنها به منظور اندازه گیری عملکرد تعاونی‌ها از متغیرهایی شامل فروش، حاشیه سود عملیاتی ناخالص، بهره‌وری و دستمزد استفاده نمودند. نتایج پژوهش حاکی از آن بود که تعاونی‌های صادراتی از تعاونی‌هایی که بر بازار داخلی متمرکز هستند، عملکرد بهتری دارند. همچنین تعاونی‌هایی که صادرات دارند، مولدتر، بزرگتر و دستمزد بیشتری نسبت به غیرصادرکنندگان می‌پردازند و سرمایه و نیروی کار ماهر بیشتری دارند. کاستپلی[4] و همکارانش (۲۰۲۰) در بررسی تأثیر تعاونی‌های کشاورزی بر تشکیل سرمایهٔ اجتماعی و بهبود معیشت در هشت روستا در منطقهٔ دریای اژهٔ ترکیه (بادملر، باگاراسی، بورزلی، گودنس، کاراکوزو، کیزیکلی، کویومجو، تایر) نشان داد عضویت در تعاونی‌ها عامل مهمی است که نه تنها بر اعتماد تأثیر می‌گذارد و سرمایهٔ اجتماعی را افزایش می‌دهد، بلکه معیشت را از نظر درآمد و عادات غذایی بهبود می‌بخشد.

مطالعات متعددی در زمینه توسعه تعاونی‌های صیادی و اشتغال در مناطق ساحلی انجام شده است که عمدتاً به بررسی نقش عوامل اقتصادی، اجتماعی و نهادی در بهبود شرایط اشتغال در بخش صید و صیادی پرداخته‌اند. با وجود این، در مطالعات قبلی کمتر به تحلیل جامع و ترکیبی مؤلفه‌های مؤثر بر توسعه اشتغال در تعاونی‌های صیادی روستاهای ساحلی پرداخته شده است. پژوهش حاضر درصدد است با استفاده از این رویکرد و به‌کارگیری ابزارهای تحلیلی نوین، عوامل کلیدی و پیشران‌های توسعه اشتغال در تعاونی‌های صیادی پره روستاهای نوار ساحلی شهرستان تالش را شناسایی و ارزیابی نماید. این نگاه جامع می‌تواند به طراحی سیاست‌های مؤثرتر و پایدارتر در این حوزه کمک کند.

مواد و روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها در زمره تحقیقات توصیفی–غیرتجربی (غیرآزمایشی) قرار می‌گیرد. در بخش کیفی، داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با خبرگان و کارشناسان گردآوری شد و مصاحبه‌ها تا رسیدن به نقطه اشباع نظری ادامه یافت. برای تأیید نهایی مؤلفه‌های شناسایی‌شده و بررسی ارتباط میان آن‌ها، در بخش کمی از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده

1 Kumar
2 George
3 Sala Rios
4 Kustepeli

گردید. جامعه آماری شامل کارشناسان اقتصادی، اجتماعی و مدیریتی اجرایی و دانشگاهی و نیز مدیران و کارکنان شرکت‌های تعاونی صیادی پره در روستاهای نوار ساحلی شهرستان تالش در سال ۱۴۰۴ بود. حجم نمونه برابر با ۲۵ نفر تعیین شد که به روش نمونه‌گیری غیراحتمالی و با ترکیبی از نمونه‌گیری هدفمند و گلوله‌برفی انتخاب شدند. سه مرحلهٔ اصلی که در این روش طی می‌شود عبارت‌اند از: ۱. شناسایی متغیرها؛ ۲. توصیف روابط میان متغیرها؛ ۳. شناسایی متغیرهای کلیدی (رتبه‌بندی پیشران‌ها) (Talebian et al, 2017: 80). در ادامه جداول و نمودارهای مرتبط با نتایج تحقیق با استفاده از نرم‌افزار مذکور ترسیم و ارائه‌شده است. این ماتریس را می‌توان با نمودار متناظر آن نمایش داد(شکل ۱):

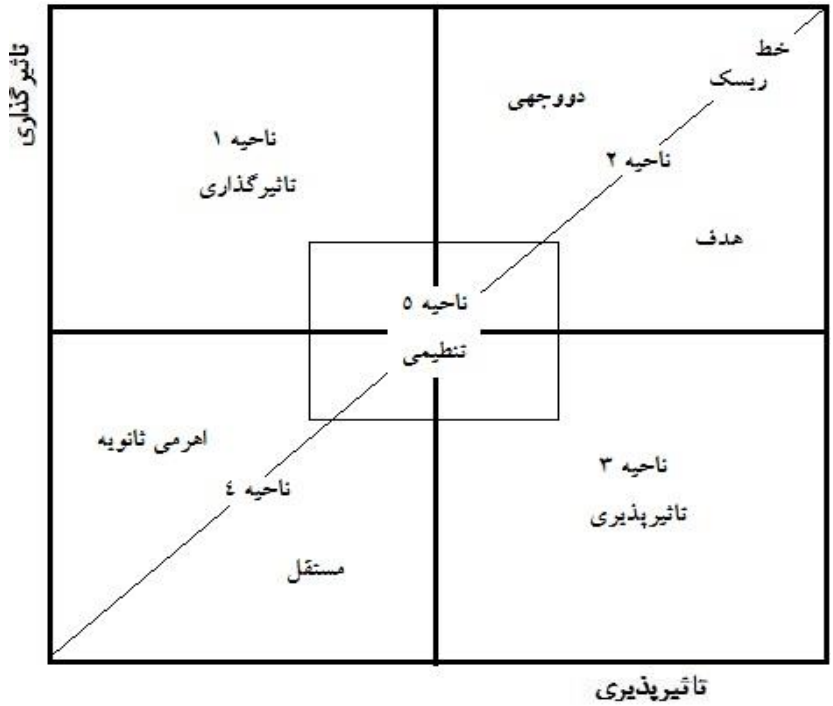

شکل ۱- نمودار تأثیرگذاری- تأثیرپذیری
(Godet & Gerber, 2006: 189)

در تحلیل‌های ماتریس متقاطع با نرم‌افزار میک‌مک شش مرحله انجام می‌شود: درک سیستمی و مشاهد پایداری یا عدم پایداری، شناسایی تأثیرات غیرمستقیم متغیرها، شناسایی عوامل و پیشران‌های اصلی و استفاده از آن‌ها در سناریونویسی، درک کلی از سیستم و پرهیز از تحلیل جزئی، شناسایی عوامل ناپایدار کننده سیستم، شناسایی محیط به واسطه سنجش تأثیرگذاری(Taghvaei et al., 2017: 30, Javan et al, 2023). خروجی مدل تحلیل اثر متقابل، روابط بین متغیرها را نشان می‌دهد که نرم‌افزار میک‌مک قابلیت تبدیل روابط به اشکال و نمودارهای ویژه را دارا بوده و با امکانات خود تحلیل آسان روابط و ساختار سیستم را امکان‌پذیر می‌سازد(Aghayari, 2023: 108).

محدوده موردمطالعه

شهرستان تالش که یکی از نواحی ایرانی محل سکونت مردم تالش است با مساحتی حدود ۲۱۶۰ کیلومتر مربع در شمال غرب استان گیلان قرار دارد و از نظر وسعت، دومین شهرستان بزرگ استان گیلان است. جمعیت شهرستان تالش ۲۰۰،۶۴۹ نفر است (سال ۱۳۹۵) که دومین شهرستان پرجمعیت استان گیلان پس از شهرستان رشت است و مرکز آن شهر هشتپر یا همان تالش با جمعیت بیش از ۸۵،۰۰۰ نفر است. این شهرستان دارای ۵ بخش و ۱۱ دهستان است و از شمال به شهرستان آستارا، از شرق به دریای خزر، از غرب به استان اردبیل و از جنوب به شهرستان رضوان‌شهر محدود می‌شود. شهر تالش در امتداد محور رشت به آستارا و اردبیل و در فاصله ۱۰۰ کیلومتری از شمال رشت قرار گرفته است. شهر تالش به وسعت ۱۶۵۱ هکتار در ۴۸ درجه و ۵۴ دقیقه طول شرقی و ۳۷ درجه و ۴۸ دقیقه عرض شمالی و در ارتفاع ۵۰ متری از سطح دریاهای آزاد واقع‌شده است. شکل ۲ نقشه موقعیت جغرافیایی شهر تالش را نشان می‌دهد.

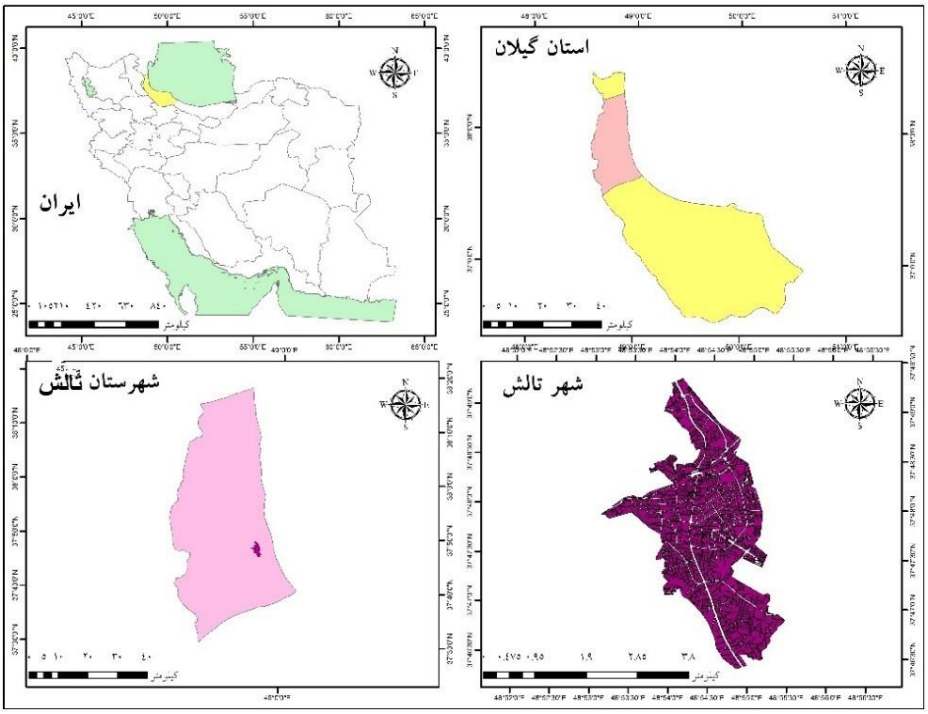

شکل ۲- نقشه موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

بحث و ارائه یافته‌ها

در تحقیق حاضر برای شناسایی متغیرهای کلیدی در مرحله اول اطلاعات از اسناد و مدارک کتابخانه‌ای و اسناد بالادستی استخراج گردید و با استفاده از روش دلفی و توزیع پرسش‌نامه در دور اول ما بین متخصصان و خبرگان موضوع گردشگری، متغیرها به صوت کلی تعیین گردید و در دور دوم بر اساس نظر متخصصان متغیرهای اصلی تحقیق انتخاب شدند تا بر اساس امتیازدهی که در جدول ماتریس تهیه شده انجام دادند، تمامی امتیازات وارد نرم‌افزار میک‌مک گردد. متغیرهای انتخاب شده بر اساس کدگذاری انجام شده در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲- متغیرهای تحقیق

کد	متغیر	کد	متغیر
۱	دسترسی به سرمایه	۱۳	دسترسی به ساحل و تجهیزات
۲	قیمت محصولات صید شده	۱۴	آلودگی دریایی
۳	بازار فروش پایدار	۱۵	توان مدیریتی تعاونی
۴	درآمد تعاونی‌ها	۱۶	قوانین و مقررات مرتبط
۵	هزینه‌های صید و نگهداری	۱۷	حمایت‌های دولتی
۶	همکاری اعضا	۱۸	زیرساخت‌های تعاونی
۷	آموزش و مهارت‌ها	۱۹	شفافیت و گزارش‌دهی
۸	اعتماد بین اعضا	۲۰	استفاده از فناوری‌های نوین صید
۹	نگرش به تعاونی‌ها	۲۱	دسترسی به اطلاعات بازار
۱۰	مشارکت زنان در تعاونی	۲۲	آموزش فناوری
۱۱	وضعیت ذخایر ماهی	۲۳	مکانیزاسیون صید
۱۲	تغییرات اقلیمی	۲۴	استفاده از نرم‌افزارهای مدیریت تعاونی

مصاحبه با خبرگان تا زمانی که به درجهٔ اشباع برسد، ادامه یافت. بعد از جمع آوری پرسشنامه‌ها، استخراج عوامل اصلی تأثیرگذار بر محرومیت‌زدایی زنان با توجه به تعاونی‌ها و با استفاده از نرم‌افزار میک‌مک انجام شد. نحوهٔ توزیع متغیرها در نمودار بیانگر این است که متغیرها تأثیر زیادی بر یکدیگر دارند و بنابراین وضعیت سیستم، ناپایدار است.

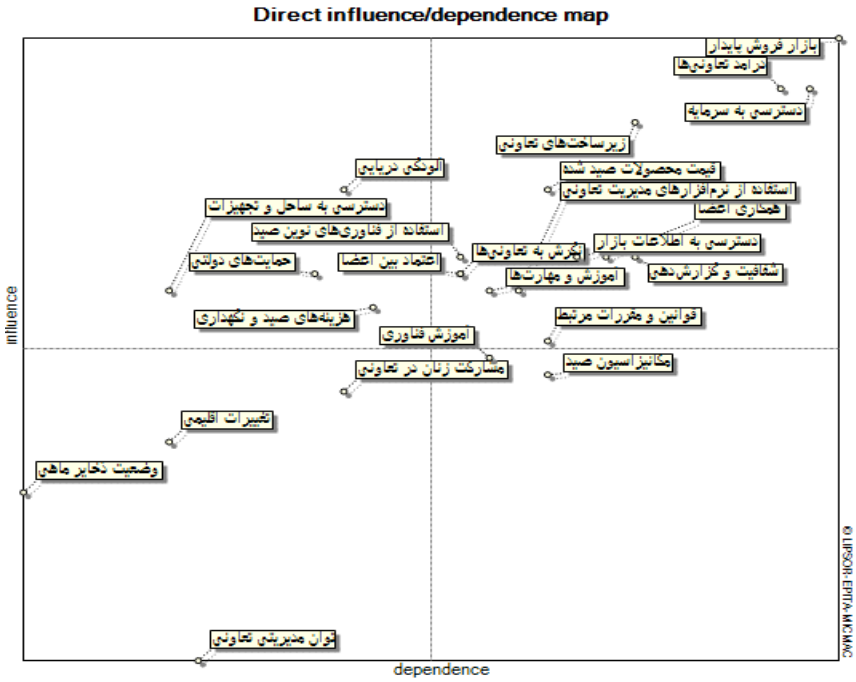

شکل ۳- موقعیت متغیرها براساس خروجی نرم‌افزار میک‌مک

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۵)

در تحلیل نرم‌افزار میک‌مک دو نوع سیستم به نام پایدار و ناپایدار وجود دارد. بر اساس نوع پراکنش متغیرهای تحقیق حاضر می‌توان گفت که سیستم موجود در این تحقیق از نوع پایدار می‌باشد که نزدیک به شکل L انگلیسی است. متغیرهای موجود در تحلیل خروجی میک‌مک از نوع متغیرهای با تاثیر بالا است که در ناحیه شمال غرب شکل دیده می‌شود، متغیرهای با تاثیرپذیری بالا است که در ناحیه جنوب شرق دیده می‌شود و متغیرهای مستقل در ناحیه جنوب غربی و متغیرهایی که در ناحیه شمال شرق بوده و دارای بیشترین تاثیرگذاری و بیشترین تاثیرپذیری است و متغیرهای اعتماد خوانده می‌شود. اطلاعات مربوط به دسته‌بندی هر یک از عوامل به تفکیک در جدول ذیل ارائه شده است.

جدول ۳- نحوه توزیع متغیر بر اساس طبقه‌بندی آن‌ها

طبقه‌بندی	متغیر
عوامل تأثیرگذار	هزینه‌های صید و نگهداری، دسترسی به ساحل و تجهیزات، آلودگی دریایی، حمایت‌های دولتی
عوامل دووجهی	دسترسی به سرمایه، قیمت محصولات صید شده، بازار فروش پایدار، درآمد تعاونی‌ها، همکاری اعضا، آموزش و مهارت‌ها، اعتماد بین اعضا، نگرش به تعاونی‌ها، قوانین و مقررات مرتبط، زیرساخت‌های تعاونی، شفافیت و گزارش‌دهی، استفاده از فناوری‌های نوین صید، دسترسی به اطلاعات بازار، استفاده از نرم‌افزارهای مدیریت تعاونی
عوامل تنظیمی	آموزش فناوری ، مشارکت زنان در تعاونی
عوامل تأثیرپذیر	مکانیزاسیون صید
عوامل مستقل	وضعیت ذخایر ماهی، تغییرات اقلیمی، توان مدیریتی تعاونی

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۵)

با توجه به نتایج شکل ۳، نحوه توزیع و پراکندگی متغیرهای مؤثر بر توسعه اشتغال تعاونی‌های صیادی(پره) روستاهای نوار ساحلی شهرستان تالش حاکی از ناپایداری سیستم است و با توجه به تقسیم‌بندی متغیرها و جایگاه آن‌ها می‌توان به تأثیرگذاری و تأثیرپذیری آن‌ها پی برد. در دسته عوامل تأثیرگذار می‌توان به (هزینه‌های صید و نگهداری، دسترسی به ساحل و تجهیزات، آلودگی دریایی، حمایت‌های دولتی) اشاره کرد. دسته دوم عوامل دووجهی که هم تأثیرگذاری و هم تأثیرپذیری بالایی دارند، ازجمله (دسترسی به سرمایه، قیمت محصولات صید شده، بازار فروش پایدار، درآمد تعاونی‌ها، همکاری اعضا، آموزش و مهارت‌ها، اعتماد بین اعضا، نگرش به تعاونی‌ها، قوانین و مقررات مرتبط، زیرساخت‌های تعاونی، شفافیت و گزارش‌دهی، استفاده از فناوری‌های نوین صید، دسترسی به اطلاعات بازار، استفاده از نرم‌افزارهای مدیریت تعاونی) وضعیت این متغیرها در توسعه اشتغال تعاونی‌های صیادی(پره) روستاهای نوار ساحلی شهرستان تالش هم در گرو بسیاری از متغیرهای دیگر است و هم تأثیرگذاری زیادی بر متغیرهای دیگر دارند. دسته سوم متغیرهای تنظیمی هستند و بسته به سیاست‌های دولت می‌تواند قابل ارتقا به

متغیرهای تأثیرگذار یا متغیرهای دووجهی باشند مانند (آموزش فناوری ، مشارکت زنان در تعاونی). در دسته متغیرهای تأثیرپذیر نیز که بیشترین تأثیرپذیری از متغیرهای دیگر را دارند متغیر (مکانیزاسیون صید) قرار دارد. دسته آخر نیز متغیرهای مستقل از جمله (وضعیت ذخایر ماهی، تغییرات اقلیمی، توان مدیریتی تعاونی) قرار دارد.

جدول ٤- تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرها بر همدیگر

متغیر	اثرات مستقیم		اثرات غیرمستقیم	
	تأثیرگذاری	تأثیرپذیری	تأثیرگذاری	تأثیرپذیری
دسترسی به سرمایه	۶۳۱	۶۳۱	۶۰۰	۵۹۸
حمایت‌های دولتی	۴۲۷	۳۱۵	۴۴۴	۳۳۲
توان مدیریتی تعاونی	۰	۲۴۱	۰	۲۶۵
دسترسی به اطلاعات بازار	۴۴۶	۴۸۳	۴۸۵	۴۹۵
آموزش فناوری	۳۳۴	۴۲۷	۳۵۱	۴۴۹
قوانین و مقررات مرتبط	۳۵۳	۴۶۴	۳۸۵	۴۷۰
زیرساخت‌های تعاونی	۵۹۴	۵۲۰	۵۶۴	۵۲۴
مکانیزاسیون صید	۳۱۵	۴۶۴	۳۴۲	۴۶۵
درآمد تعاونی‌ها	۶۳۱	۶۱۳	۶۱۴	۵۹۸
نگرش به تعاونی‌ها	۴۲۷	۴۰۸	۴۰۸	۴۳۲
استفاده از فناوری‌های نوین صید	۴۴۶	۴۰۸	۴۵۵	۴۱۶
استفاده از نرم‌افزارهای مدیریت تعاونی	۴۰۸	۴۴۶	۴۲۰	۴۵۰
وضعیت ذخایر ماهی	۱۸۵	۱۳۰	۱۷۹	۱۰۰
آموزش و مهارت‌ها	۴۰۸	۴۲۷	۴۰۸	۴۲۳
همکاری اعضا	۴۴۶	۵۰۱	۴۵۱	۴۹۸
هزینه‌های صید و نگهداری	۳۹۰	۳۵۳	۳۶۸	۳۵۰
تغییرات اقلیمی	۲۴۱	۲۲۳	۲۴۴	۱۹۸
آلودگی دریایی	۵۲۰	۳۳۴	۵۲۹	۲۹۷
قیمت محصولات صید شده	۵۲۰	۴۶۴	۵۰۹	۴۶۲
بازار فروش پایدار	۶۸۷	۶۵۰	۶۵۶	۶۴۰
شفافیت و گزارش‌دهی	۴۴۶	۵۲۰	۴۴۱	۵۱۰
مشارکت زنان در تعاونی	۲۹۷	۳۳۴	۳۰۹	۳۵۲
دسترسی به ساحل و تجهیزات	۴۰۸	۲۲۳	۳۹۷	۲۲۳
اعتماد بین اعضا	۴۲۷	۴۰۸	۴۲۹	۴۱۹

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۵)

بر اساس خروجی نرم‌افزار میک‌مک و با توجه به اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرها بر همدیگر در جدول ۴ تأثیرگذاری و تأثیرپذیری متغیرها مشاهده می‌شود. از بین ۲۴ متغیر موجود در تحقیق با توجه به روابط مابین متغیرها و امتیازات تأثیرگذاری و تأثیرپذیری، بازار فروش پایدار با امتیاز ۶۸۷، دسترسی به سرمایه و درآمد تعاونی‌ها با امتیاز ۶۳۱ و زیرساخت‌های تعاونی با امتیاز ۵۹۴ تأثیرگذارترین عوامل بوده و در صدر قرار داشته‌اند، در تأثیرگذاری غیرمستقیم هم همه عوامل تکرار شده است. متغیر توان مدیریتی تعاونی نیز کمترین تأثیر و امتیاز را در بین متغیرها به خود اختصاص داده است.

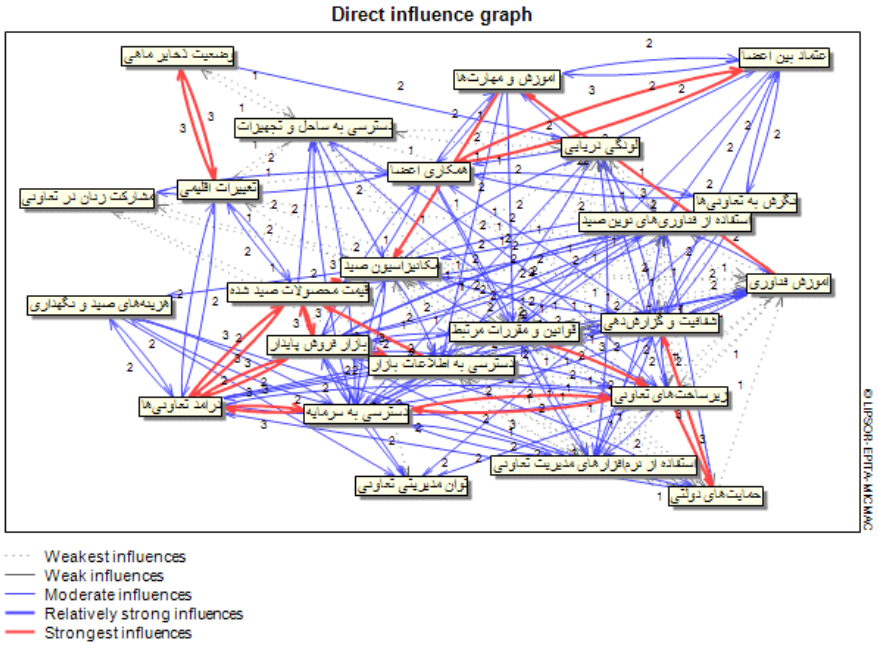

شکل ٤- روابط مستقیم متغیرهای تحقیق

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۵)

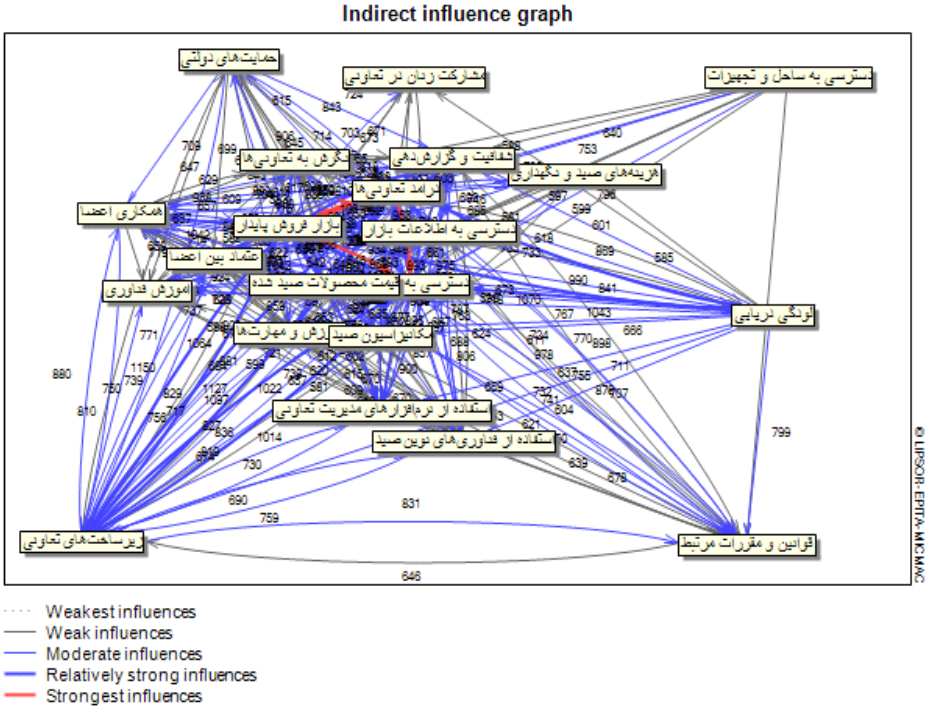

شکل ٥- روابط غیرمستقیم متغیرهای تحقیق

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۵)

با توجه به شکل‌های ۴ و ۵ روابط مابین متغیرهای تحقیق براساس نوع روابط از روابطی با تاثیر ضعیف تا روابطی با تاثیر قوی وجود دارد. همانگونه که در شکل شماره ۵ دیده می شود در بین تمامی روابط موجود غیرمستقیم، تاثیرگذاری متغیر بازار فروش پایدار بر درآمد تعاونی ها و قیمت محصولات صید شده کاملا مشخص و از نوع تاثیرگذاری قوی می‌باشد.

شکل ۶ رتبه‌بندی کلی (تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم) متغیرهای مورد ارزیابی را در دو وضعیت تأثیرگذاری کلی و تأثیرپذیری کلی نشان می‌دهند. همان‌گونه که از شکل ۶ مشخص است، رتبه‌های متغیرها در اثرگذاری‌ها و اثرپذیری‌های مستقیم و غیرمستقیم نزدیک هم هستند و حتی در برخی موراد رتبه‌ها یکسان هستند، در این حالت، نرم‌افزار در رتبه‌بندی نهایی، اولویت را به رتبه‌های مستقیم اختصاص می‌دهد. در

این اشکال خطوط ارتباطی سبز رنگ نشان از افزایش رتبه اثرات غیرمستقیم نسبت به اثرات مستقیم و خطوط ارتباطی قرمز رنگ نشان از کاهش رتبه می‌باشند. به‌گونه‌ای که خط ارتباطی قرمز رنگ در شکل ۶ نشان می‌دهد که متغیر دسترسی به سرمایه در حالت اثرگذاری مستقیم دارای رتبه دوم بوده و در حالت غیرمستقیم به رتبه چهارم نزول پیدا کرده است. در مقابل نیز متغیر درآمد تعاونی‌ها در حالت اثرگذاری مستقیم در رتبه سوم قرار دارند، که در حالت اثرگذاری غیرمستقیم، رتبه‌های دوم را به خود اختصاص داده است؛ یعنی افزایش رتبه داشته است. لازم بذکر است که ستون سمت راست اشکال، رتبه‌بندی مربوط به رتبه‌نهایی متغیرها است و اعداد کنار متغیرها هم مربوط به کد متغیرها هنگام وارد کردن به نرم‌افزار می‌باشد و هیچ معنای خاصی ندارد.

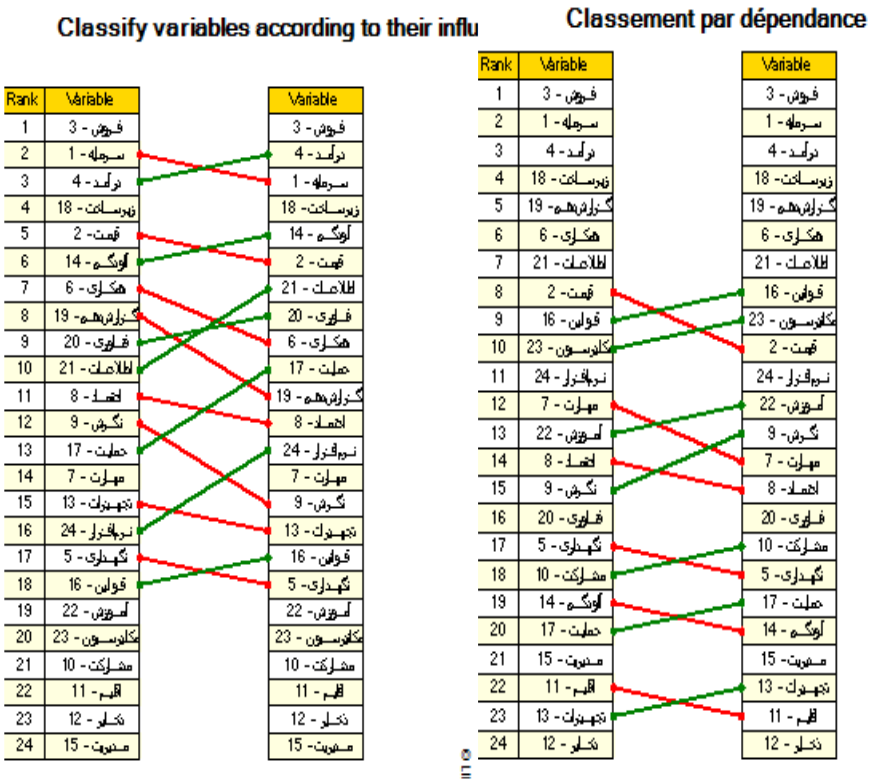

شکل ٦- جابجایی متغیرها در تأثیرگذاری و تأثیرپذیری مستقیم و غیرمستقیم

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۵)

انتخاب نهایی عوامل مؤثر و کلیدی

از میان ۲۴ متغیری که با نرم افزار میک‌مک بررسی شد، برپایه امتیازات تاثیرگذاری و جایگاه متغیرها و همچنین نظرات متخصصان، ۱۶ متغیر به عنوان عوامل کلیدی و موثر بر توسعه اشتغال تعاونی‌های صیادی (پره) روستاهای نوار ساحلی شهرستان تالش شناسایی شدند که در جدول ۵ ارائه شده است. نکته مهم در متغیرهای شناسایی شده، تکرار هر ۱۶ متغیر در هر دو روش مستقیم و غیرمستقیم می‌باشد.

جدول ۵- تاثیرات مستقیم و غیر مستقیم متغیرها بر همدیگر

متغیرها	امتیاز نهایی		رتبه	
	تأثیر مستقیم	تأثیر غیرمستقیم	تأثیر مستقیم	تأثیر غیرمستقیم
دسترسی به سرمایه	۶۳۱	۶۰۰	۲	۳
حمایت‌های دولتی	۴۲۷	۴۴۴	۶	۱۰
دسترسی به اطلاعات بازار	۴۴۶	۴۸۵	۵	۷
زیرساخت‌های تعاونی	۵۹۴	۵۶۴	۳	۴
درآمد تعاونی‌ها	۶۳۱	۶۱۴	۲	۲

متغیرها	امتیاز نهایی		رتبه	
	تأثیر مستقیم	تأثیر غیرمستقیم	تأثیر مستقیم	تأثیر غیرمستقیم
نگرش به تعاونی‌ها	۴۲۷	۴۰۸	۶	۱۴
استفاده از فناوری‌های نوین صید	۴۴۶	۴۵۵	۵	۸
استفاده از نرم‌افزارهای مدیریت تعاونی	۴۰۸	۴۲۰	۷	۱۳
آموزش و مهارت‌ها	۴۰۸	۴۰۸	۷	۱۴
همکاری اعضا	۴۴۶	۴۵۱	۵	۹
آلودگی دریایی	۵۲۰	۵۲۹	۴	۵
قیمت محصولات صید شده	۵۲۰	۵۰۹	۴	۶
بازار فروش پایدار	۶۸۷	۶۵۶	۱	۱
شفافیت و گزارش‌دهی	۴۴۶	۴۴۱	۵	۱۱
دسترسی به ساحل و تجهیزات	۴۰۸	۳۹۷	۷	۱۵
اعتماد بین اعضا	۴۲۷	۴۲۹	۶	۱۲

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۵)

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

پژوهش حاضر با هدف تحلیل مؤلفه‌های تأثیرگذار بر توسعه اشتغال تعاونی‌های صیادی (پره) در روستاهای نوار ساحلی شهرستان تالش و با بهره‌گیری از رویکرد آینده‌پژوهی و روش تحلیل اثرات متقاطع (MICMAC) انجام شد. نتایج حاصل از تحلیل‌ها نشان داد که سیستم توسعه اشتغال تعاونی‌های صیادی در وضعیت ناپایدار قرار دارد؛ به‌عبارتی روابط بین متغیرها پیچیده، چندوجهی و پویا بوده و هرگونه تغییر در یکی از مؤلفه‌ها می‌تواند سایر بخش‌های سیستم را نیز تحت تأثیر قرار دهد. بر اساس یافته‌ها، متغیرها در پنج دسته اصلی طبقه‌بندی شدند: عوامل تأثیرگذار، عوامل دووجهی (کلیدی)، عوامل تنظیمی، عوامل تأثیرپذیر و عوامل مستقل. در میان این گروه‌ها، عوامل دووجهی بیشترین اهمیت را در پویایی و آینده اشتغال تعاونی‌های صیادی دارند؛ چراکه هم از سایر مؤلفه‌ها تأثیر می‌پذیرند و هم بر آن‌ها اثرگذارند. در این دسته، متغیرهایی نظیر بازار فروش پایدار، درآمد و سرمایه تعاونی‌ها، زیرساخت‌های تعاونی، همکاری اعضا، اعتماد بین اعضا، آموزش و مهارت‌ها، دسترسی به اطلاعات بازار، استفاده از فناوری‌های نوین صید و نرم‌افزارهای مدیریت تعاونی از جایگاه راهبردی برخوردارند. این متغیرها به‌منزله‌ی پیشران‌های کلیدی، نقش تعیین‌کننده‌ای در پایداری اشتغال و رشد اقتصادی تعاونی‌ها ایفا می‌کنند. از میان ۲۴ متغیر بررسی‌شده، ۱۶ متغیر به‌عنوان عوامل کلیدی و مؤثر بر توسعه اشتغال تعاونی‌های صیادی (پره) شناسایی شدند که هم در تحلیل مستقیم و هم در تحلیل غیرمستقیم تکرار شده‌اند؛ این هم‌پوشانی نشان‌دهنده‌ی ثبات نتایج و همگرایی دیدگاه متخصصان است. بر اساس رتبه‌بندی به‌دست‌آمده از نرم‌افزارMICMAC ، بازار فروش پایدار (امتیاز ۶۸۷)، دسترسی به سرمایه و درآمد تعاونی‌ها (امتیاز ۶۳۱) و زیرساخت‌های تعاونی (امتیاز ۵۹۴) بیشترین تأثیر را بر سایر متغیرها داشته و به‌عنوان مهم‌ترین پیشران‌های توسعه اشتغال پایدار در تعاونی‌های صیادی شناسایی شدند. از سوی دیگر، عواملی همچون هزینه‌های صید و نگهداری، دسترسی به ساحل و تجهیزات، آلودگی دریایی و حمایت‌های دولتی در زمره‌ی عوامل تأثیرگذار قرار گرفته‌اند که می‌توانند از طریق سیاست‌های حمایتی و برنامه‌ریزی دقیق، به بهبود شرایط اشتغال و افزایش بهره‌وری تعاونی‌ها کمک کنند. همچنین، متغیرهایی نظیر آموزش فناوری و مشارکت زنان در تعاونی‌ها، به‌عنوان عوامل تنظیمی، در صورت حمایت و سیاست‌گذاری مناسب، قابلیت ارتقا به عوامل کلیدی را دارند. در مقابل، مکانیزاسیون صید به‌عنوان متغیری تأثیرپذیر و وضعیت ذخایر ماهی، تغییرات اقلیمی و توان مدیریتی تعاونی به‌عنوان متغیرهای مستقل شناسایی شدند که تأثیرپذیری یا استقلال آن‌ها نشان‌دهنده‌ی مرزهای اکولوژیکی و مدیریتی خارج از کنترل تعاونی‌هاست. نتایج این پژوهش بیانگر آن است که تمرکز سیاست‌گذاران، مدیران محلی و نهادهای مرتبط بر بازار فروش پایدار، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، ارتقای سطح آموزش و مهارت صیادان، استفاده از فناوری‌های نوین و تقویت اعتماد و همکاری میان اعضا می‌تواند مسیر توسعه اشتغال پایدار در تعاونی‌های صیادی را هموار کند. در مجموع، می‌توان گفت توسعه اشتغال در تعاونی‌های صیادی نه صرفاً یک مسئله اقتصادی، بلکه فرایندی چندبعدی و آینده‌نگر است که نیازمند نگاه سیستمی، تعامل میان ذی‌نفعان، و حمایت هدفمند دولت است. با به‌کارگیری نتایج این مطالعه در سیاست‌گذاری‌های محلی و ملی، می‌توان به ارتقای تاب‌آوری اقتصادی جوامع ساحلی، حفظ منابع طبیعی دریایی و کاهش نابرابری‌های منطقه‌ای در حوزه اشتغال دست یافت.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بازار فروش پایدار، سرمایه و زیرساخت‌های تعاونی مهم‌ترین پیشران‌های توسعه اشتغال هستند. این یافته با پژوهش‌های کومار (۲۰۲۵) و جورج (۲۰۲۳) همسو است که نقش تعاونی‌ها را در ایجاد فرصت‌های شغلی، افزایش درآمد و ارتقای

معیشت صیادان خرد تأیید کردند. همچنین با نتایج سالا رویس (۲۰۲۰) همخوانی دارد که نشان داد تعاونی‌های صادراتی با دسترسی به بازارهای پایدار عملکرد بهتری دارند. پژوهش حاضر بر اهمیت اعتماد و همکاری اعضا تأکید داشت. این موضوع با یافته‌های کاستپلی و همکاران (۲۰۲۰) همسو است که نشان داد عضویت در تعاونی‌ها سرمایه اجتماعی و اعتماد را افزایش داده و معیشت روستاییان را بهبود می‌بخشد. نتایج این پژوهش نشان داد آموزش و مهارت‌ها از عوامل کلیدی یا تنظیمی هستند. این یافته با پژوهش‌های داخلی مانند جمشیدی و همکاران (۱۴۰۳) که بر عوامل مدیریتی، حمایتی و فنی تأکید داشتند، همخوانی دارد. پژوهش حاضر به مشکلاتی مانند هزینه‌های صید، آلودگی دریایی و ضعف حمایت‌های دولتی اشاره کرد. این موضوع با یافته‌های شیاده و همکاران (۱۳۹۶) همسو است که نشان داد ساختار تعاونی‌های صیادی در قشم از ضوابط عمومی تبعیت نکرده و کارایی آن‌ها پایین بوده است.

با توجه به نتایج پژوهش و شناسایی ۱۶ متغیر کلیدی مؤثر بر توسعه اشتغال تعاونی‌های صیادی (پره) در روستاهای نوار ساحلی شهرستان تالش، پیشنهادهای زیر برای تقویت پایداری اشتغال، افزایش بهره‌وری و ارتقای توان تعاونی‌ها ارائه می‌شود:

- ایجاد و تقویت بازار فروش پایدار محصولات صیادی: مهم‌ترین پیشران توسعه اشتغال، وجود بازار فروش پایدار است. پیشنهاد می‌شود با همکاری اتحادیه‌های تعاونی، سازمان شیلات و نهادهای محلی، بازارهای منطقه‌ای و دیجیتال برای عرضه مستقیم محصولات صیادان ایجاد شود. توسعه سامانه‌های فروش آنلاین، قراردادهای بلندمدت با خریداران عمده و ایجاد برندهای محلی برای محصولات صیادی می‌تواند درآمد و امنیت شغلی اعضای تعاونی را افزایش دهد.
- تسهیل دسترسی به سرمایه و منابع مالی: کمبود سرمایه از موانع اصلی توسعه تعاونی‌هاست. ضروری است سازوکارهایی برای وام‌های کم‌بهره، صندوق‌های حمایت از سرمایه‌گذاری در تعاونی‌ها، و تسهیلات ویژه صیادان طراحی شود. دولت می‌تواند از طریق بانک‌های توسعه تعاون و صندوق کارآفرینی امید، منابع مالی لازم برای نوسازی تجهیزات صید و بهبود زیرساخت‌های تعاونی‌ها را فراهم کند.
- توسعه زیرساخت‌های تعاونی و تجهیز بنادر محلی: ارتقای اسکله‌ها، سردخانه‌ها، کارگاه‌های تعمیر تجهیزات، و مراکز فرآوری محصولات دریایی از عوامل حیاتی در پایداری اشتغال تعاونی‌هاست. سرمایه‌گذاری در این زیرساخت‌ها ضمن کاهش هزینه‌های صید و نگهداری، موجب افزایش بهره‌وری و کیفیت محصولات خواهد شد.
- توانمندسازی اعضا از طریق آموزش و مهارت‌افزایی هدفمند: آموزش‌های تخصصی در زمینه‌های مدیریت تعاونی، بازاریابی، بهره‌برداری پایدار از منابع، فناوری‌های نوین صید و کار با نرم‌افزارهای مدیریتی باید به‌صورت مستمر برگزار شود. این اقدام نه‌تنها بهره‌وری را افزایش می‌دهد، بلکه موجب تقویت اعتماد، همکاری و هم‌افزایی میان اعضا خواهد شد.
- توسعه فناوری و دیجیتالی‌سازی فعالیت‌های تعاونی: استفاده از نرم‌افزارهای مدیریت تعاونی، سامانه‌های اطلاعات بازار و فناوری‌های نوین صید می‌تواند دقت تصمیم‌گیری و کارایی عملیات را افزایش دهد. پیشنهاد می‌شود برنامه‌ای جامع برای هوشمندسازی تعاونی‌های صیادی تدوین شود تا ارتباطات میان اعضا، مدیریت مالی و بازاریابی تسهیل گردد.
- تقویت حمایت‌های دولتی و بازنگری در قوانین و مقررات مرتبط: بازنگری در سیاست‌های حمایتی دولت، از جمله بیمه صیادان، یارانه سوخت و تسهیلات مالیاتی، می‌تواند زمینه را برای رشد پایدار تعاونی‌ها فراهم آورد. همچنین تدوین مقررات شفاف و ساده برای ثبت، ارزیابی و فعالیت تعاونی‌ها موجب افزایش اعتماد و شفافیت خواهد شد.
- افزایش مشارکت زنان در تعاونی‌های صیادی: با توجه به نقش مهم زنان در فعالیت‌های پساصید، فرآوری و بازاریابی محصولات دریایی، باید زمینه حضور آنان در تعاونی‌ها از طریق آموزش، حمایت مالی و سیاست‌های تشویقی فراهم شود. این اقدام می‌تواند به ارتقای عدالت اجتماعی و افزایش ظرفیت اشتغال محلی منجر شود.
- مدیریت زیست‌محیطی و حفظ منابع صید: تداوم فعالیت تعاونی‌های صیادی وابسته به پایداری ذخایر آبزیان است. لازم است تعاونی‌ها با همکاری سازمان محیط‌زیست و شیلات، طرح‌های کنترل آلودگی دریایی، بازسازی ذخایر ماهی و پایش تغییرات اقلیمی را در دستور کار قرار دهند تا تعادل بین بهره‌برداری اقتصادی و حفاظت از محیط‌زیست حفظ شود.

نتایج این پژوهش آشکار ساخت که توسعه اشتغال در تعاونی‌های صیادی (پره) نه یک روند ساده و خطی، بلکه فرآیندی چندبعدی، پیچیده و آینده‌نگر است که تحقق آن نیازمند هم‌افزایی و هماهنگی میان سطوح مختلف سیاست‌گذاری دولتی، ظرفیت‌سازی نهادی درون‌تعاونی و مشارکت فعال و آگاهانه جوامع محلی است. در این چارچوب، سیاست‌های حمایتی دولت باید با ایجاد زیرساخت‌های مناسب، تسهیل دسترسی به سرمایه و بازارهای پایدار، و تدوین قوانین و مقررات کارآمد، زمینه رشد و پایداری این تعاونی‌ها را فراهم سازند. از سوی دیگر، ظرفیت‌سازی درون‌تعاونی از طریق ارتقای مهارت‌ها، آموزش فناوری‌های نوین صید، شفافیت مدیریتی و تقویت اعتماد میان اعضا، می‌تواند کارایی و

تاب‌آوری اقتصادی را افزایش دهد. همچنین، مشارکت فعال جوامع محلی به‌ویژه زنان و جوانان روستایی، با ایجاد سرمایه اجتماعی و انسجام محلی، نقش مهمی در پایداری این فرآیند ایفا می‌کند. در صورت تحقق این الزامات و اجرای پیشنهادهای ارائه‌شده، می‌توان انتظار داشت که تعاونی‌های صیادی روستاهای نوار ساحلی شهرستان تالش به الگویی موفق و پایدار از توسعه اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی در مناطق ساحلی کشور تبدیل شوند؛ الگویی که نه‌تنها موجب ارتقای سطح معیشت صیادان و کاهش مهاجرت روستاییان خواهد شد، بلکه به حفاظت از منابع طبیعی و تقویت تاب‌آوری جوامع محلی در برابر تغییرات اقلیمی و نوسانات بازار نیز یاری خواهد رساند.

References:

Adeli, A. (2020). An analysis of employment and fisheries businesses opportunities in the Iran and world. Journal of Utilization and Cultivation of Aquatics, 9(1), 1-13. https://doi:10.22069/japu.2020.16753.1507 **[In Persian]**

Aghayari, S. F. (2023). Assessment of urban structure vulnerability against natural hazards from the perspective of earthquake crisis with a resilience enhancement approach (Case study: Khalkhal city) [Doctoral dissertation, Islamic Azad University of Ardabil, Faculty of Geographical Sciences]. **[In Persian]**

Alijani, F., Valedinasl, S., & Mohammadzadeh Nasrabadi, M. (2021). Analysis and explanation of factors influencing rural cooperatives on rural development (Case study: Ardabil Province). Cooperation and Agriculture Journal, 10(38), 66–90. https://www.magiran.com/p2337759 **[In Persian]**

Amrai, F., Khodapanah, M., & Sadeghi Amroabadi, B. (2023). Comparative analysis of the effect of economic cycles on the employment of cooperative companies with the economy of the provinces of Iran. *Master's thesis*, Shahid Chamran University, Ahvaz.

Bagheri, B. & Aghayri, S. F. (2025). Identifying and analyzing the indicators affecting urban flooding with a futures research approach (Case study: Talesh city). Geography and Regional Future Studies, 3(3), 80–94. https://doi.org/10.30466/grfs.2025.56169.1120

Bagheri, B., Masoumi, M. T., & Nazmfar, H. (2023). Identification of key factors influencing regional development with a foresight approach: Case study of Ardabil Province. Geography and Development, 21(72), 142–165. https://doi.org/10.22111/gdij.2023.43141.3428 **[In Persian]**

Bayramzadeh, N., Mousavi, M. N., & Panezai, S. (2025). Provincial inequalities in Iran: A comprehensive planning model for budget allocation. Town and Regional Planning, 86, 46-61. https://doi.org/10.38140/trp.v86i.8271

Choubchian, Sh., Hassanzadeh, K., Karami Dehkordi, E., & Mo'taqed, M. (2024). Examining components of improving the welfare of rural households who are members and non-members of rural production cooperatives in Miandoab County. Rural and Development, 1, 83–108. https://doi.org/10.30490/rvt.2023.362173.1523 **[In Persian]**

Dadgar, Sh., Jamshidi, O., Alipour, H., Bahmani, M., Hajimirrahimi, S. D., Hosseinzadeh Sahafi, H., Hafezieh, M., Alizadeh, N., & Nahavandi, R. (2022). Strategic analysis of the development of the entrepreneurial ecosystem and startups in the warm-water fish sector. Iranian Journal of Fisheries Science, 31(3), 39–58. https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.10261354.1401.31.3.7.3 **[In Persian]**

Fattahzadeh, Y., Salehi, E., & Khasto, M. (2024). Identification and analysis of key drivers influencing sustainable tourism development with a foresight approach (Case study: Gilan Province). Haft Hesar Environmental Studies, 12(48), 87–104. https://hafthesar.iauh.ac.ir/article-1-2086-fa.html **[In Persian]**

George, S. (2023). Cooperatives and FPOs: Fisheries and aquaculture business models. ICAR-Central Marine Fisheries Research Institute. Retrieved from https://eprints.cmfri.org.in/17853/1/AARDO_2023_Saju%20George.pdf

Ghorbanian, E., & Zibaei, M. (2021). Assessing the vulnerability of fishing-based communities to the impacts of climate change: A case study of fisheries in southern Iran. Agricultural Economics Research, 13(3), 97–116. https://sid.ir/paper/1000096/fa **[In Persian]**

Godet, M. (2008) Strategic Foresight, Lipsor working paper, France, Paris.

He, S., & Jiao, W. (2023). Conservation-compatible livelihoods: An approach to rural development in protected areas of developing countries. Environmental Development, 45, 100797. doi:10.1016/j.envdev.2022.100797.

Hesam, M. (2023). Spatial analysis of the distribution of rural cooperatives in Gilan Province. Iranian Journal of Agricultural Extension and Education Sciences, 20(1), 149–169. https://doi.org/10.22034/iaeej.2024.416123.1758 **[In Persian]**

Iran Fisheries Organization. (2022). Statistical yearbook of Iran fisheries 2016–2021. Office of Planning and Budget, Planning and Statistics Group, Iran Fisheries Organization, Royatsazan Institute, Tehran. **[In Persian]**

Jamini, D. and Shamsoddini, A. (2022). The Effects of Social Capital on the Activities of Rural Cooperatives in Fars Province. Green Development Management Studies, 1(1), 163-174. https://doi.org/10.22077/jgmd.2022.5666.1007 **[In Persian]**

Jamini, D., Shamsoddini, A., & Jamshidi, A. (2022). Investigating the role of social capital on the performance of rural cooperatives in Fars province. Co-Operation and Agriculture, 11(42), 23-57. https://doi.org/10.22034/ajcoop.2022.297403.1710 **[In Persian]**

Jamshidi, O., Shafiei, F., & Hafezieh, M. (2024). Analysis of components influencing the development of technological and innovative entrepreneurship in fishing and fisheries in the northern provinces of Iran. Journal of Entrepreneurship and Sustainable Agricultural Development Studies, 11(2), 94–115. https://doi.org/10.22069/jead.2024.21583.1743 **[In Persian]**

Javan, F., Afrakhteh, H. and Riyahi, V. (2019). Spatial Analysis of Tourism Impacts on the Economy of Rural Areas (Case Study: Rezvanshahr County, Iran). Journal of Research and Rural Planning, 8(3), 133-150. https://doi.org/10.22067/jrrp.v8i3.80895

Javan, F., Hojjat, S. and Seyfizadeh, M. (2021). Analysis of the effective propellants of tourism development in Rasht metropolis based on future studies approach. Program and Development Research, 2(2), 161-186. https://doi:10.22034/pbr.2021.138467 **[In Persian]**

Kalantari, Kh., Asadi, A., Adeli, M., & Mohammadi, M. (2022). Examining driving and inhibiting factors of success in agricultural cooperatives in Savojbolagh County, Alborz Province (Case study: Savojbolagh County). Cooperation and Agriculture Journal, 11(41), 192–216. https://www.magiran.com/p2524266 **[In Persian]**

Kumar, S. S. (2025). Role of cooperatives in rural economic growth. International Journal of Novel Research and Development. https://www.ijnrd.org/papers/IJNRD2506099.pdf.

Kustepeli, Y., Gulcan, Y., Yercan, M. & Yıldırım, B. (2023). The role of agricultural development cooperatives in establishing social capital. The Annals of Regional Science, 70, 681-704. doi: 10.1007/s00168-019-00965-4.

Liang, Y., Janssen, B., Casteel, C., Nonnenmann, M. & Rohlman, D.S. (2022). Agricultural cooperatives in mental health: Farmers' perspectives on potential influence. Journal of Agromedicine, 27(2), 143-153. doi: 10.1080/1059924X.2021.2004962.

Mahdavi A, Jalalabadi L, Mobasher S. (2022). Identifying the key factors affecting sustainable development of rural-urban conurbations with Futures studies technique (Case study: Fahraj conurbation). journal of Future Cities vision, 3(3), 1-22. https://jvfc.ir/article-1-211-fa.html **[In Persian]**

Mohammadrzai, G., & Ghasemi, H. (2024). The impact of multidimensional poverty on the informal strategies of women's political activism (Case study: women protesting the lack of water in the village of Naqdi Alia in (2021). *Woman in Development & Politics*, *22*(4), 1-17.https://doi.org/10.22059/jwdp.2024.371970.1008427

Mosanejad F, Harsij M, Gholizadeh M, Aghilinezhad M. (2021). Investigation of Factors Effective in Illegal Fishing, the South Eastern Part of the Caspian Sea, Golestan Province. Journal of Applied Ichthyological Research, 9(3), 51-60. https://jair.gonbad.ac.ir/article-1-722-fa.html **[In Persian]**

Mousavi, M., Jafarpour Ghalehteimouri, K., Bagheri Kashkouli, A., & Bayramzadeh, N. (2024). Mitigating development barriers and addressing disparities in border cities of Iran: a comprehensive analysis of border provinces and influential factors. Geojournal, 89(4), 1–20. https://doi.org/10.1007/s10708-024-11181-9

Mousavi, M., Omidvarfar, S., Hoseinzadeh, R., & Bayramzadeh, N. (2022). Analysis of Spatial Justice in the Distribution of Service Uses in Urban Areas (Case Study: 5 Regions - Urmia). Journal of Geography, Urban and Regional Studies, 11(43), 162- 177. https://sanad.iau.ir/en/Journal/ges/Article/691454?jid=691454 **[In Persian]**

Nazmfar H, Alibakhshi A. (2021). Future Studies of Tourism Development Planning (Case study: Ardabil province). Journal of Applied Researches in Geographical Sciences, 21(63), 63-79. https://doi:10.52547/jgs.21.63.59 **[In Persian]**

Rajaei, Z. and Masoumi Bilondi, Z. (2024). Investigating and Identifying Support Measures for the Development of Exports in the Cooperative Sector. Commercial Surveys, 22(126), 55-76. https://doi:10.22034/bs.2024.2021331.2926 **[In Persian]**

Sadeghi Amroabadi, B. (2021). Analysis of the Effects of Democracy and Free Trade on Factor Earnings in Iran. Journal of Economic Research, 55(4), 915-939. https://doi.org/10.22059/jte.2021.305166.1008336

Sadeghi Amroabadi, B., Montazer-Hojat, A. H., Bahmani, S., SalahManesh, A. and Amraii, F. (2025). The Contribution of Cooperation in Removing the Deprivation of Female Heads of the Household with a Future Research Approach. Woman in Development & Politics, 23(1), 173-202. https://doi:10.22059/jwdp.2025.387075.1008500 **[In Persian]**

Sala-Ríos, M., Farré-Perdiguer, M., & Torres-Solé, T. (2020). Exporting and firms' performance— what about cooperatives? Evidence from Spain. Sustainability, 12(20), 8385. https://www.mdpi. com/2071-1050/12/20/8385

Samadi-Miarkolaei, H., Samadi-Miarkolaei, H. & Aghajani, H. (۲۰۲۰)ج Journal of Fisheries Sciences, 19 (4), 1850-1863.

Samian, M., Mohahedi, R., & Ahmadihaq, E. (2017). The role of fishing cooperatives in Bushehr Province in promoting entrepreneurial spirit among members. Cooperation and Agriculture (Tavon), 6(24), 101–128. https://sid.ir/paper/93506/fa **[In Persian]**

Seifollahi, N. (2024). Analyzing the Effect of Business Environment Improving on the Rural Entrepreneurship with the Mediating Role of Marketing Capability (Case Study: Rural Cooperative Companies of Ardabil Province). Journal of Studies in Entrepreneurship and Sustainable Agricultural Development, 11(1), 143-156. https://doi:10.22069/jead.2023.21613.1746 **[In Persian]**

Shahraki, S., Gorgin, S., Sharifzadeh, M. S., Abdollahzadeh, G., Kashiri, H. and shahraki, M. (2020). The value chain analysis of fisheries businesses with an entrepreneurship orientation - case of beach seine fishing cooperative of Golestan Province. Journal of Studies in Entrepreneurship and Sustainable Agricultural Development, 6(4), 1-16. https://doi:10.22069/jead.2021.18283.1423 **[In Persian]**

Shivaei, A., Majedi, H. & habib, F. (2025). Identification and structural analysis of criteria affecting urban poverty with a future research approach in Sistan and Baluchestan Province. Geography and Regional Future Studies, 2(4), 39–54. https://doi.org/10.30466/grfs.2024.55631.1071

Solomon, P. (2023). Can cooperatives be a tool for poverty reduction? Social capital perspectives of fisher's cooperatives in India. *Marine Policy*, *147*, 105373. https://doi.org/10.1016/j.marpol.2022.105373

Taghvaei, M., & Hosseinikhaah, H. (2017). Tourism industry planning based on futures studies and scenario writing method. Tourism Planning and Development Journal, 6(23), 8–30. https://doi.org/10.22080/jtpd.2018.1762 **[In Persian]**

Wu, L., Li, C. & Gao, Y. (2022). Regional agricultural cooperatives and subjective well-being of rural households in China. Regional Science Policy & Practice, 14(52), 138-158. doi: 10.1111/rsp3.12502

OPEN ACCESS

COPYRIGHTS

© Authors retain the copyright and full publishing rights. This is an open access article under the CC BY-NC license:
https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/ **Publisher:** Urmia University.